

บทที่ 1

บทนำ

การจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ประชากรมีการกินดีอยู่ดี จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาทรัพยากร 2 ประเภทควบคู่กัน ทรัพยากรประเภทแรก คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ หิน ป่าไม้ ฯลฯ ทรัพยากรประเภทที่สอง คือ ทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์ เป็นผู้กำหนดความเจริญหรือความเสื่อมให้กับประเทศชาติ ดังนั้น จึงควรสร้างและส่งเสริมคนในชาติให้เป็นคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพดังความสำคัญและที่มาของการวิจัยครั้งนี้

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

การศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง ประเทศนั้นก็ประสบความสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าในด้านใดต้องอาศัยกำลังคน เป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการที่สำคัญที่สุดก็คือ กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527: 1) เพราะความเจริญก้าวหน้าของประเทศใดก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของคนในประเทศนั้น ประเทศใดที่ประชากรมีระดับการศึกษาดำ ถึงแม้ว่าจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด รายได้ของประชากรในชาติก็จะต่ำลงไปด้วย เนื่องจากขาดกำลังคนที่จะนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ขุนทอง ภูผิว เดือน 2527: 163)

การศึกษา เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะการประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับสูงต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526: 1) การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ให้คงสภาพอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณได้

เพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถ และดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบบของการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2521: ฐ) รัฐได้กำหนดว่า เป็นการศึกษาภาคบังคับและเป็นภาระผูกพันของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้เด็กในวัย เรียนได้มีโอกาสศึกษาในระดับนี้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 1)

ประเทศไทยได้พยายามพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและ เศรษฐกิจอยู่เสมอ รัฐบาลถือว่านโยบายทางการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศ ในระยะที่ผ่านมาได้มีจุดเน้นในเรื่องของการศึกษา ในอนาคตนั้นจะต้องจัดการประถมศึกษาที่จะพัฒนาประชาชนให้มีความสามารถและคุณลักษณะที่จำเป็นได้อย่างแท้จริงทั้งในแง่ของการใช้ความคิด การปรับ การแก้ปัญหา การมีค่านิยมและคุณธรรมที่เหมาะสม ตลอดจนการรู้จักดำรงรักษาวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติได้ โดยการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและอำนวยความสะดวกต่อสภาพความ เปลี่ยนแปลงและความต้องการของประเทศในอนาคต เพื่อพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527: 9-11)

จากการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ร่วมกันทำการวิจัยสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาพบว่า การจัดการประถมศึกษายังมีสัมฤทธิ์ผลต่ำมาก คือ มีสัมฤทธิ์ผลโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 50.05 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 157) นอกจากนี้กองการศึกษา กรมสามัญศึกษาได้ทำการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนจบไปแล้วมีความรู้ความสามารถในการอ่าน เขียน ทำเลข พอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพียงร้อยละ 67 ซึ่งจัดว่าเป็นสภาพการรู้หนังสือที่ค่อนข้างต่ำ ส่วนในด้านของจริยธรรม ความประพฤติและวินัยของผู้สำเร็จการศึกษานั้นยังไม่เป็นผลที่น่าพอใจนัก (ธีรยุทธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา 2526: 383)

ในปีการศึกษา 2527 ได้มีการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศพบว่า

-	กลุ่มทักษะ ภาษาไทย	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	49.08
	คณิตศาสตร์	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	33.11
-	กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	44.01
-	กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	55.28

ในแต่ละวิชานั้นมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจเพียงร้อยละ 49, 11, 30 และ 55 ตามลำดับ ซึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528: 15-20)

ปีการศึกษา 2528 พบว่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา 2529: 9)

-	กลุ่มทักษะ ภาษาไทย	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	56.84
	คณิตศาสตร์	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	36.54
-	กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	45.69
-	กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	57.60
-	กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย		

ภาคความรู้ลึก คะแนนเฉลี่ย 2.87 จากคะแนนเต็ม 4

ภาคสุนทรีย์ คะแนนเฉลี่ย 1.23 จากคะแนนเต็ม 3

ความแข็งแรงน้ำหนักส่วนสูง คะแนนเฉลี่ย 2.16 จากคะแนนเต็ม 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรโดยเฉลี่ยยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ดังแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 สรุปไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนนั้น เป็นภารกิจหลักที่กำหนด เป็นนโยบายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้บริหารงานและปฏิบัติงานทุกระดับ ตลอดจนครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบการเรียนการสอน จะต้องมุ่งเน้นการดำเนินงานให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตรกำหนด ปัจจุบันปรากฏว่ายังมีปัญหาค่อนข้างมาก เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเฉลี่ยยังต่ำทุกกลุ่มประสบการณ์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ คือ มีระดับคะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 40-55 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529: 7-9)

จากการประเมินคุณภาพนักเรียนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการประถมศึกษา ยังไม่ประสบความสำเร็จ ปัญหาคุณภาพการศึกษานี้แม้ว่าจะไม่ได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากตัวครู โดยตรง แต่ก็ เป็นผลที่เกิดจากการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการปลูกฝังวินัยและ จริยธรรมของครู เป็นสำคัญ ปัญหาสำคัญที่ทำให้การศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายตามอุดมคติและ มาตรฐานที่มุ่งหวัง และยังไม่สนองความต้องการด้านกำลังคนในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศได้อย่างแท้จริงก็คือ การขาดคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความศรัทธาในวิชาชีพ และ สถานภาพที่เหมาะสมของครูนั่นเอง (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527: 11) ครู เป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาให้เด็กเกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน โดยพัฒนาทั้งในด้าน สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม รวมไปถึงการอบรมสั่งสอนให้เด็ก เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยอันดีงาม ครู คือ "พ่อพิมพ์" และ "แม่พิมพ์" ครูมีลักษณะอย่างไร เด็กก็จะ เป็นอย่างนั้น (ขุนทอง ภูพิงเดือน 2527: 164)

ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ปัญหาทางด้านวินัย จริยธรรม และคุณธรรม ของคนเสื่อมถอยลง ในขณะที่ความเจริญทางวัตถุสูงขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาสภาพการ เปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีผลกระทบต่อบุคคลในสังคม เช่น บุคคลมีความเห็น แก่ตัวมากขึ้น ขาดระเบียบวินัย และมีแนวโน้มที่บุคคลบางคนจะกระทำทุกวิถีทาง เพื่อแสวงหา ความสุขและผลประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนทุกข์ยากของผู้อื่น ครูก็เป็น บุคคลกลุ่มหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและสังคม ทำให้ครูในยุคปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไป ดังคำกล่าวของสมน อมรวิวัฒน์ (2529: 21) ว่า แต่เดิมาครูคือผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง วิธีการ สอนของครูคือ การบอก อธิบาย และทำแบบอย่างให้ศิษย์ดูแล้วเลียนแบบ ครูไทยสมัยก่อน เป็น ผู้รู้จริง และมีความเชี่ยวชาญสูงในเรื่องที่ท่านสอน ดังนั้น ศิษย์ของท่านจึงได้รับความรู้ความ ชำนาญอย่างเต็มที่ แต่ครูสมัยนี้มีคุณภาพและคุณธรรมย่อหย่อนกว่าครูสมัยก่อน และอำไพ สุจริตกุล (2530: 97-98) กล่าวว่า แต่ก่อนครูเป็นปูชนียบุคคลอย่างสมบูรณ์ ต่อมาความ เปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพของครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ครูไม่ สามารถดำรงฐานะการ เป็นปูชนียบุคคลได้อย่างเต็มที่ ต้องอาศัยความอยู่รอดในสังคม ทำให้ เกิดปัญหา เช่น ครูทุจริต ครูทำร้ายลูกศิษย์ ครูขาดคุณธรรม ไม่มีระเบียบวินัย ฯลฯ ฉะนั้น หน่วยราชการที่รับผิดชอบในเรื่องครูจะต้องหันมากวาดขัน กลั่นกรอง และสร้างบุคคลให้มี คุณสมบัติ เหมาะสมที่จะ เป็นครูให้มากกว่านี้

การผลิตครูเท่าที่ผ่านมายังละเอียดต่อการสร้างวินัยและจริยธรรมของครู ส่วนใหญ่เน้นหนักด้านทฤษฎี วิชาการ ทำให้ครูส่วนหนึ่งที่จบการศึกษาแล้ว เข้าใจว่าตนเองมีหน้าที่เฉพาะการสอนเท่านั้น ขาดการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ มาโรงเรียนสาย ออกจากโรงเรียนก่อนเวลา นอกจากนี้ครูบางส่วนยังประพฤติคนไร้ระเบียบวินัย ละทิ้งการสอน ไม่พัฒนาการสอน ใช้เวลาไปทำธุรกิจส่วนตัว นอกจากนี้ครูบางส่วนยังประพฤติคนไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บรรดาศิษย์ (สุรชาติ สังข์รุ่ง 2528: อัดสำเนา) ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้การประณตศึกษาด้อยคุณภาพ อันมีมูลเหตุมาจากตัวครู ดังผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประณตศึกษาแห่งชาติซึ่ง เสนอเมื่อวันฉลองครบร้อยปีของการประณตศึกษาที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลสำคัญที่เป็นผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาก็คือครู คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน มีความรับผิดชอบสูง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดี จะทำให้สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนสูง ส่วนครูที่ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและปฏิบัติงานในหน้าที่โดยขาดความกระตือรือร้น ท้อถอย เบื่อหน่ายอาชีพ ก็จะส่งผลให้สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนที่ตนสอนต่ำลงด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประณตศึกษาแห่งชาติ 2527: 39-41)

การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาต้องพัฒนาที่ตัวครูเสียก่อน โดยการเริ่มแก้ปัญหที่ตัวครู โดยเน้นลึกไปในด้านการพัฒนาวินัยและจริยธรรม เป็นสำคัญ นั่นคือ จะต้องเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับครู จึงจะเป็นการแก้ปัญหอย่างถาวร

การที่จะพัฒนาให้ครู เป็นคนที่มีวินัยและจริยธรรมได้นั้น ต้องพัฒนาที่จิตใจ คือ พัฒนาให้ครูมีความรับผิดชอบด้วยตนเอง ไม่ใช่เกิดจากการบอก บังคับ อบรม หรือสั่งสอน แต่จะเกิดเมื่อครูมีความศรัทธา มีความเต็มใจและเห็นคุณค่าที่จะประพฤติ ปฏิบัติเองโดยอิสระ เมื่อพฤติกรรมอยู่ภายใต้การควบคุมของตนเองแล้ว ก็จะกระทำพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ (ดวงเดือน พันธุมนาวัน 2527: 59)

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ครูเกิดความคิด เกิดการกระทำอันวินัย หรือพฤติกรรมที่เรียกว่าวินัยในตนเอง ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่
ผู้สำเร็จการศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรือ
อากาศ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2524 (ม.ป.ป.: 2411)

. . . วินัยแท้จริงมีอยู่สองอย่าง อย่างหนึ่งคือ วินัยคามที่ทราบกันและถือกัน
อันได้แก่ ข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้ถือปฏิบัติ อีกอย่างหนึ่ง
คือ วินัยในตนเองที่แต่ละคนต้องบัญญัติขึ้น สำหรับควบคุมบังคับให้มีความจริงใจและให้ประพฤ
ติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็นสัจจาธิษฐาน หรือการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่ตัว วินัย
อย่างนี้จึงคิดว่า เป็นตัววินัยแท้ เพราะให้ผลจริงและแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติ . . .

จึงกล่าวได้ว่าวินัยที่มีคุณค่าต่อชีวิตของบุคคลและต่อประสิทธิภาพของหน่วยงานที่แท้จริง
ก็คือ วินัยในตนเอง ซึ่งเกิดจากความศรัทธาและการยอมรับด้วยตัวตัวเอง ที่จะตัดสินใจกระทำ
สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อตัดสินใจเลือกด้วยความศรัทธาและชื่นชมยินดีแล้ว ก็ยึดมั่นในสิ่งที่ตนเองเลือก

การส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีวินัยแล้วมีความคงทนติดอยู่กับจิตและวิญญาณครู มีการ
แสดงออกเป็นกิจนิสัย และกลายเป็นบุคลิกภาพของคนนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปรับ
พฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมมาช่วยเสริม กระบวนการพัฒนาวินัยนี้จะต้องดำเนิน
การอย่างต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2529: 9-1)

จากปัญหาต่าง ๆ และหลักการตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู ซึ่งเป็นองค์กรกลางดูแลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูได้ตระหนักถึง
ความสำคัญในคุณภาพของครู จึงได้กำหนดโครงการพัฒนาวินัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู
ขึ้น เนื่องจากเห็นว่าการสร้างวินัยในตนเองให้แก่ครูจะเป็นหนทางที่แก้ปัญหาดังกล่าวได้ ทั้งเป็น
การแก้ปัญหาในระยะยาวและประหยัดทรัพยากร กอปรกับเป็นการสร้างวินัยให้เกิดกับครู โดยอาศัย
แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2529: 6)

1. วินัย เป็นปัจจัยที่สร้างความสำเร็จ ความก้าวหน้า
2. วินัย เป็นผลที่เกิดจากภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership) ของผู้บริหารสถาน
ศึกษา
3. วินัย เป็นมาตรการส่งเสริมและป้องกันมากกว่ามาตรการควบคุม ปรามปรามหรือ
ลงโทษ

4. การเสริมสร้างวินัยจะต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ
 - 4.1 การให้ความรู้ ความเข้าใจว่าข้อบัญญัติทางวินัยข้าราชการครูบัญญัติไว้
อย่างไร
 - 4.2 สร้างความรู้สึกรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ
 - 4.3 การแสดงพฤติกรรม คือการให้ข้าราชการครูแสดงพฤติกรรมตามข้อบัญญัติ
ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของครู
5. วินัยในตนเองนั้นเกิดจากความศรัทธา

จากแนวคิดนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูจึงได้จัดดำเนินการโครงการ
พัฒนาวินัยและจรรยาบรรณสำหรับข้าราชการครู เพื่อจะสร้างวินัยให้กับครู โดยยึดเอาหน้าที่ของครู
เป็นหลักสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม หรือ ค่านิยม ที่จะปลูกฝังให้ครูมีวินัยในตนเอง พฤติกรรม
หรือค่านิยมดังกล่าวมีอยู่ 6 ประการ คือ

1. การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ : การตรงต่อเวลา
2. การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ : การแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน
3. การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ : การคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียน
4. การปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ
5. การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
6. การมุ่งมั่นในการทำประโยชน์แก่สังคม

การพัฒนาพฤติกรรม หรือ ค่านิยม ทั้ง 6 ประการนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครูได้จัดทำชุดปฏิบัติการการพัฒนาวินัยและจรรยาบรรณข้าราชการครู รวม 6 ชุด
ชุดละ 1 เรื่อง ในแต่ละชุดมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. คู่มือดำเนินการกิจกรรมการพัฒนาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหาร ซึ่งจะบอก
รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและบทบาทของผู้บริหาร ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาวินัยให้ครูใน
สังกัดของตนเองอย่างละเอียด
2. ส่วนที่เป็น "กิจกรรม" ของครู มีลักษณะเป็นภาพประกอบเรื่อง กรณีตัวอย่าง
แบบตอบคำถาม แบบวิเคราะห์ และแบบบันทึกพฤติกรรม โดยกำหนดเป็นเอกสารหมายเลข
กิจกรรมดังกล่าว โดยให้หมายเลขกำกับเอกสารหมายเลข 1, 2, 3 จนถึงหมายเลขสุดท้าย

ชุดปฏิบัติการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมนี้มุ่ง เสริมสร้างวินัย ในตนเองด้วยความสมัครใจ ของครู เป็นสำคัญ โดยให้ครูทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษากรณีตัวอย่าง แบ่งกลุ่ม อภิปราย สรุปแนวคิดจากกรณีตัวอย่าง ให้กลุ่มกำหนดพฤติกรรมและวิธีบันทึกพฤติกรรม เพื่อให้ครูมองเห็น ความสำคัญ ยอมรับและแสดงออกโดยการประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมที่มีวินัยจน เกิด เป็นนิสัยของครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2529: 20)

ในการปฏิบัติงานของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูนี้ สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครูได้จัดทำโครงการนำร่อง เพื่อนำผลที่ได้จากโครงการในระยะ นำร่องไปปรับปรุงโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูในระยะต่อไป เพื่อจะ ได้ทราบปัญหาในการดำเนินการและหาทางแก้ไขได้ทันการณ์ โครงการในระยะนำร่องนี้ทาง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้พิจารณา เลือกสรรตามความเหมาะสม โดยเลือก ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รวม 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ พิษณุโลก และนครพนม ซึ่งมีแผนในการปฏิบัติงานโครงการ นำร่องความลำดับดังนี้

1. การประชุมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายของโครงการพัฒนาวิสัยและ จริยธรรมสำหรับข้าราชการครู
2. การประชุมผู้บริหารโรงเรียน เพื่อวางแผนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม ข้าราชการครู
3. ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู โดยใช้ชุด ปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู
4. การนิเทศและติดตามผลการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู

ในการประเมินกระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครูนี้ ผู้วิจัยได้ทำการ ประเมินเป็นคณะ จำนวน 3 คน โดยทำการประเมินกระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมเกี่ยว กับการปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ ด้านการตรงต่อเวลาและด้านการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ใน การเรียนการสอน และการประพฤตินั้น เป็นแบบอย่างที่ดี สำหรับโครงการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษากระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครูในเรื่องการตรงต่อ เวลา เนื่องจากผู้วิจัยมีความ เห็นว่า เวลา เป็นสิ่งสำคัญมากและจำเป็นที่จะต้องใช้อย่างคุ้มค่าให้เกิด

ประโยชน์มากที่สุด เวลา เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินงาน ซึ่งถือว่าเป็นวัตถุดิบที่มีราคาแพงมากที่สุดในการผลิต ดังนั้นจึงควรใช้และธำรงรักษาเวลาในการปฏิบัติงานให้ดีที่สุด การตรงต่อเวลาในการสอนและการปฏิบัติงานของครูนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะครูต้องรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์ตามหลักสูตรต้องการอย่างครบถ้วน การที่ครูประพฤติดนเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา ย่อมก่อให้เกิดผลเสียแก่นักเรียน เป็นการเบียดบัง เวลาและผลประโยชน์ที่นักเรียนควรจะได้รับในช่วง เวลาที่ขาดหายไป อันจะมีผลกระทบถึงคุณภาพทางการศึกษาอีกด้วย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและประเมินกระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครูในเรื่อง การตรงต่อเวลา ซึ่งในระยะนำร่องนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูจัดดำเนินการที่จังหวัดสมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะนำร่องในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตรงต่อเวลาของครู

ขอบเขตของการวิจัย

1. การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินเฉพาะผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ระยะนำร่องในอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 15 โรงเรียน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 15 คน ข้าราชการครู 593 คน และนักเรียนจำนวน 90 คน
2. การประเมินเริ่มตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2529 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2530
3. การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะนำร่องในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นการประเมินในสิ่งต่อไปนี้
 - 3.1 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู

3.2 การปฏิบัติกิจกรรมของครูโดยการใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และ
จริยธรรมข้าราชการครู

3.3 พฤติกรรมการตรงต่อเวลาของครู

3.4 ความคิด เห็นและความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการของโครงการ
พัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู

3.5 การประเมิน เครื่องมือการประเมินผลของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรม
สำหรับข้าราชการครู

ข้อคกลง เบื้องต้น

1. การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการ
ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะการพัฒนานำร่องในจังหวัดสมุทรปราการ โดยการ
ประเมินจากหลักฐานและพฤติกรรมที่สังเกตได้

2. การแสดงพฤติกรรม การตอบแบบสอบถาม หรือการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง
แสดงพฤติกรรมหรือตอบตามสภาพความเป็นจริงด้วยความจริงใจและ เต็มใจ

3. ในการประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับ
ข้าราชการครู ผู้ประเมินได้ประเมินด้วยใจเป็นกลางตามหลักฐานและพฤติกรรมที่สังเกตได้

คำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ

การประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู
หมายถึง การประเมินการนำชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมข้าราชการครูไปใช้ใน
ระยณะนำร่อง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน
ตามกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู การปฏิบัติกิจกรรม
ของครูโดยการใช้ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมข้าราชการครู การศึกษาพฤติกรรม
ตรงต่อเวลาของครูระหว่างปฏิบัติการโดยใช้ชุดปฏิบัติการฯ ประเมินความคิด เห็นและความ
พึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู
และการประเมิน เครื่องมือการประเมินผลของโครงการพัฒนาวิทย์และจริยธรรมสำหรับข้าราชการ

โครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู หมายถึง โครงการของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งที่จะจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องระเบียบวินัย และการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โครงการนี้เป็นโครงการระยะ 5 ปี เริ่มจากปีงบประมาณ 2527-2531

โครงการระยะนำร่อง หมายถึง ส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรม สำหรับข้าราชการครู ซึ่งทดลองปฏิบัติใน 6 จังหวัด ระยะเวลาดังแต่เดือนธันวาคม 2529 ถึง เดือนกรกฎาคม 2530

ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในโครงการนำร่อง

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในโครงการนำร่อง

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการนำร่อง ตั้งแต่การประชุมเพื่อรับนโยบายของโครงการ การประชุม เพื่อวางแผนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู การดำเนินกิจกรรมตามชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู และการติดตามประเมินผลการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมของข้าราชการครู

ความคิดเห็นและความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้เข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามกำหนดเป็นคะแนน

ชุดปฏิบัติการการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู หมายถึง เอกสารการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครู มี 6 ชุด ได้แก่ 1. การตรงต่อเวลา 2. การแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการเรียนการสอน 3. การคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียน 4. การปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ 5. การประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี 6. การมุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม ชุดปฏิบัติการฯ แต่ละชุดประกอบด้วย เอกสารสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. คู่มือดำเนินกิจกรรมการพัฒนาวิสัยข้าราชการครูของผู้บริหาร เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและบทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิสัยให้แก่ครูในสถานศึกษา

2. ส่วนที่เป็นกิจกรรมของครู มีลักษณะเป็นภาพประกอบเรื่อง กรณีตัวอย่าง แบบตอบคำถาม แบบวิเคราะห์ แบบประเมิน แบบบันทึกพฤติกรรม

สำหรับผู้บริหารโรงเรียนจะได้รับ เอกสารทั้ง 2 ส่วน แต่ครูจะได้รับ เพียงส่วนที่เป็นกิจกรรมของครู โดยผู้บริหารจะแจกให้ตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

การตรงต่อเวลา หมายถึง การมาทำงานและการเลิกงานตามระเบียบของทางราชการ การเข้าสอนและออกจากห้องสอนตรงเวลา ส่งงานตามนัดหมาย ตรงเวลาในการนัดหมาย และการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2529: 7)

การพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู หมายถึง การเสริมสร้างให้ครูมีความรับผิดชอบ เป็นคนตรงต่อเวลา ตั้งใจอบรมและแสวงหาวิธีใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน เคารพระเบียบของทางราชการ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักเสียสละต่อส่วนรวมตามความหมายของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

คณะผู้วิจัย หมายถึง ผู้วิจัยจำนวน 3 คน ได้แก่ นางสาวอานวยสุข อนันตศิริรัตน์ นางสมใจ มิ่งคั่ง และนายสังเวียน ด้อยมาเมือง ร่วมกันประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

นำผลการประเมินกระบวนการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมข้าราชการครูไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของโครงการ เพื่อจะได้ปรับแผนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ